

Sygn. akt I C 91/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2017 r.

Sąd Rejonowy w Sanoku I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Janusz Hatylak

Protokolant: Magdalena Łuszcz

po rozpoznaniu w dniu 10 lutego 2017r. w Sanoku

na rozprawie

sprawy z powództwa : R. P. (PESEL: (...))

przeciwko : Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Aresztu Śledczego w S.

o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 50.000 zł

I. Z a s ą d z a od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Aresztu Śledczego w S. na rzecz powoda R. P. (PESEL: (...)) należność w kwocie 200 zł (dwieście złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 sierpnia 2016r. do dnia zapłaty.

II. O d d a l a powództwo w pozostałej części i w tym zakresie nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego.

III. Z a s ą d z a od Skarbu Państwa - kasa Sądu Rejonowego w Sanoku na rzecz adwokata mgr A. Ś. - Kancelaria Adwokacka w S. kwotę 252 zł (dwieście pięćdziesiąt dwa złote) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi przez adwokata z urzędu.

Sygn.akt I C 91/16

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 24.02.2017r.

Pozwem złożonym w Sądzie Okręgowym w Krośnie w dniu 15.02.2015r. R. P. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektora Aresztu Śledczego w S. zadośćuczynienia w kwocie 50.000 złotych z tytułu naruszenia jego praw osobowych, gdyż jako więzień odbywając karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w S. ukarany został bezpodstawnie w dniu 20.08.2015r. karą dyscyplinarną pozbawienia możliwości dokonywania zakupów żywnościowych w kantine aresztu oraz otrzymywania paczek żywnościowych przez okres dwóch miesięcy.

Uzasadniając roszczenie powód naprowadzał, iż Sąd Okręgowy w Krośnie – w odrębnej sprawie - po rozpoznaniu jego skargi na rzeczoną decyzję Aresztu Śledczego w S. postanowieniem z dnia 29.10.2015r. uchylił powyższą karę dyscyplinarną, gdyż wymierzona była przez nieuprawnionego funkcjonariusza służby więziennej (kierownika D. Ochrony). Dlatego pozwany Areszt Śledczy przekroczył przy wymierzaniu – oraz wykonywaniu – powyższej kary dyscyplinarnej, swoje uprawnienia na szkodę powoda (k.2, 19, 20). Rzeczoną karą dyscyplinarną narusza bowiem zakres umocowania z art. 144 § 1 kkw (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.01.2015r.). Powód również utrzymywał, iż działanie Aresztu Śledczego wykazuje bezprawność funkcjonariusza służby więziennej, zaś powód „poczuł się

upokorzony”, gdyż przez dwa miesiące nie otrzymywał dwóch paczek przekazanych do aresztu przez kobietę, która musiała je odebrać z powrotem (k.101).

Sprawa według właściwości rzeczowej przekazana została w dniu 10.02.2016r. do rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Sanoku (k.10).

W pisemnej odpowiedzi na pozew Areszt Śledczy w imieniu Skarbu Państwa wnosił o oddalenie powództwa w całości. Powód bowiem odbywając karę pozbawienia wolności w wymienionym areszcie w dniu 20.08.2015r. dopuścił się przewinienia dyscyplinarnego, gdyż pełniąc obowiązki kucharza przy wydawaniu śniadania dla więźniów, głośno komentował swoje niezadowolenie odnośnie jakości produktów, używając słów wulgarnych i obraźliwych. Dlatego decyzją Dyrektora Aresztu Śledczego z dnia 20.08.2015r. R. P. wycofany został z zatrudnienia odpłatnego, nadto z upoważnienia dyrektora aresztu nałożona została - przez kierownika działu ochrony - na skazanego kara dyscyplinarna pozbawienie możliwości dokonywania zakupów artykułów żywnościowych i otrzymywania paczek żywnościowych przez okres dwóch miesięcy. Nadto w ocenie strony pozwanej, powództwo o zapłatę z powyższego tytułu kwoty 50.000 złotych jest niezasadne, gdyż R. P. nie wykazał jaką „wymierną szkodę” poniósł w wyniku działania pozwanej jednostki penitencjarnej (k.30-32).

Sąd na podstawie niżej podanych dowodów ustalił, następujący stan faktyczny:

W okresie od dnia 28.01.2015r. do dnia 18.09.2015r. R. P. s. Z. odbywał karę pozbawienia wolności w Areszcie Śledczym w S. na podstawie prawomocnego wyroku Sądu. W czasie od dnia 18.02.2015r. do dnia 31.05.2015r. był nieodpłatnie zatrudniony w tej jednostce na 7/8 etatu pomocnika kucharza. Natomiast od dnia 1.06.2015r. odpłatnie wykonywał obowiązki kucharza. Podjęcie przez wymienionego rzeczowego zatrudnienia nastąpiło za uprzednią zgodą oraz na warunkach określonych przez Dyrektora Aresztu, także dla prawidłowego zapewnienia odbywania kary pozbawienia wolności przez osadzonych. Ponadto, Dyrektor może wycofać zgodę na zatrudnienie więźnia z przyczyn związanych z funkcjonowaniem Aresztu Śledczego, zwłaszcza z uwagi na wymogi bezpieczeństwa funkcjonowania jednostki.

Jak wynika z ustaleń w dniu 20.08.2015r. powód R. P. jako kucharz podczas wydawania śniadania na terenie oddziału III aresztu, głośno komentował niezadowolenie z jakości margaryny dawanej do jednej z cel mieszkalnych – używał przy tym wobec pracowników aresztu słów wulgarnych: ch..., j...ne, sk...ny oszczędzają na złodziejach.

W następstwie powyższego zachowania decyzją kierownika działu ochrony – funkcjonariusza zastępującego Dyrektora Aresztu, który wówczas przebywał na urlopie wypoczynkowym - w dniu tym wymierzono R. P. kary dyscyplinarne w postaci: wycofania go z odpłatnego zatrudnienia, oraz pozbawienia uprawnienia dokonywania zakupów artykułów żywnościowych w kantine aresztu a także otrzymywania z zewnątrz paczek żywnościowych przez okres dwóch miesięcy.

W dniu 3.05.2015r., a więc w terminie na powyższą decyzję więzień R. P. złożył skargę do Sądu Okręgowego w Krośnie Wydział III Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych, który następnie prawomocnym postanowieniem z dnia 29.10.2015r. orzekł, że:

- zaskarżoną decyzję dyrektora Aresztu Śledczego w S. z dnia 20.08.2015r. dotyczącą wycofania powoda z zatrudnienia utrzymuje w mocy.

- u c h y l a na zasadzie przepisu art. 144§1 kkw (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.2015r.) karę dyscyplinarną pozbawienia możliwości otrzymywania paczek żywnościowych przez okres 2 miesięcy, bowiem kara wymierzona została wbrew dyspozycji art. 143§1 pkt 4 kkw., gdyż - zgodnie z ustawą, ową karę „nałożyć obecnie może tylko i wyłącznie dyrektor zakładu karnego. Nie może tego natomiast czynić osoba przez dyrektora upoważniona”. Również w uzasadnieniu powyższego orzeczenia (syg. III K. (...)/s)

Sąd Okręgowy naprowadził, że zgłoszone przez skazanego zarzuty w części dotyczącej zasadności wycofania go z zatrudnienia nie mogą być uznane za trafne (zob. art. 121§3-5 kkw). Nadto Sąd wskazał, iż na skazanym także ciąży obowiązek poprawnego zachowywania się (art. 116§ 1 pkt 1 kkw). Ma on uwzględniać zakaz używania słów i zwrotów powszechnie uznanych za wulgarne i obelżywe (art. 116a pkt 2 kkw). Gdy zaś zakład karny zatrudnia więźnia, wówczas pracując ma obowiązek pracy spełniać należycie, przestrzegając regulamin zatrudnienia oraz przepisy porządkowe (art. 122a §2kkw).

Sąd Okręgowy wskazał, że w rozpoznawanym przypadku R. P. n a r u s z y ł podane wyżej zasady właściwego postępowania, gdyż głośno używał słów rażąco wulgarnych i obelżywych wyrażając niezadowolenie (co do jakości margaryny). Dlatego naganna forma jego zachowania nie powinna być tolerowana. Nadto „ jeżeli skazany miał zastrzeżenia odnośnie jakości margaryny to winien je we właściwej formie zgłosić bezpośrednio przełożonemu w miejscu zatrudnienia t.j. w kuchni”.

Sąd w orzeczeniu z dnia 29.10.2015r. jednoznacznie rozstrzygnął, iż w opisanych wyżej okolicznościach, swoim nagannym zachowaniem skazany „ niewątpliwie dopuścił się także naruszenia dyscyplinarnego podlegającego karom wymienionym w art. 143 kkw, ale rzeczoną odrębną karę pozbawienia możliwości otrzymania paczek żywnościowych mógł nałożyć wyłącznie dyrektor jednostki penitencjarnej, nie zaś osoba przez niego upoważniona.

(Dowody: Sądu Okręgowego w Krośnie z dn. 29.10.2015r. – syg. K. (...) k.25-27, pisemna informacja Aresztu Śledczego z dnia 18.09.2015r.dot. odpowiedzi na skargę na decyzję z dnia 20.08.2015r. o wycofaniu zatrudnienia oraz wymierzeniu kary dyscyplinarnej k.36, a nade wszystko – akta personalne części B osobopoznawcze, akta sądowe o syg. K. (...), oraz zeznania powoda k.101-102, zeznania strony pozwanej - Dyrektora Aresztu Śledczego k. 109-110).

Dowody wyżej przedstawione Sąd przyjął za wiarygodną postawę do pełnego ustalenia omówionego stanu faktycznego. Powód nadto w swoich pismach procesowych (k.2,19,20 oraz w zeznaniach k. 101-102) nie zaprzeczał, iż w dniu 20.08.2015r. podczas wydawania dla współosadzonych śniadania - w sposób podany przez administrację więzienną wyrażał ocenę jakości margaryny. Istotą i podstawą żądania pozwu jest ocena R. P. – iż bezprawnie objęty był karą dyscyplinarną w postaci pozbawienia „ prawa otrzymywania paczek na okres 2 miesięcy” – jak orzekł Sąd Okręgowy w Krośnie. Powód wówczas - jak podawał w zeznaniach przed Sądem – poczuł się upokorzony i dodatkowo ukarany, bowiem dziewczyna, która przesłała mu paczkę, musiała ją ponownie odebrać.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo niniejsze o zapłatę zadośćuczynienia w wysokości 50.000 złotych, gdyż powód w następstwie wadliwej decyzji o wymierzeniu kary dyscyplinarnej, niezgodnej z formalnymi przepisami art.143 §1 pkt 4 kkw- nie mógł otrzymywać przez okres 2 miesięcy paczek żywnościowych, w ocenie Sąd jest - co do zasady umocowane, gdyż administracja Aresztu Śledczego w S. decyzją z dnia 20.08.2015r. bez zachowania powyższej normy art. 144 §1 Kodeksu Karnego Wykonawczego, p o z b a w i ł a powoda swoistego dobra osobistego, mianowicie możliwości zrealizowania – w praktyce p r a w a do otrzymania dwóch paczek żywnościowych w okresie dwóch miesięcy.

Omówione wyżej władcze działanie administracji więziennej – jak ustalił Sąd Okręgowy w Krośnie – nie było zgodne z przedstawionymi przepisami prawa, dlatego należy przyjąć, iż zawierało elementy bezprawne. Tym samym naruszone zostało d o b r o s o b i s t e powoda w postaci uprawnienia do otrzymania paczki żywnościowej „ z wolności”, aby w ten sposób mógł spożyć, być może oczekiwany inny produkt niż serwowany z więziennej kuchni.

Zdaniem, Sądu konieczność zagwarantowania więźniowi j e g o ustawowych praw, nabiera szczególnego znaczenia wtedy, gdy Państwo – w ramach swojego imperium – realizuje także zadania represyjne wobec osób odbywających karę pozbawienia wolności orzeczoną prawomocnym wyrokiem Sądu.

Mając powyższe na uwadze na zasadzie ust. 24 §1kc i art. 448 kc i art.417 §1 kc Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda z a d o ś ć u c z y n i e n i e z tytułu naruszenia omówionego dobra osobistego na kwotę 200 złotych,

uwzględniając bezsporną okoliczność, iż w okresie dwóch miesięcy mógłby zainteresowany otrzymać dwie paczki żywnościowe.

Sąd również wskazuje, iż prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności niewątpliwie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, podlegających ochronie. W konsekwencji działania naruszające owe dobra mogą rodzić odpowiedzialność Skarbu Państwa zapłaty zadośćuczynienia na podstawie art. 24 k.c. i art. 448 k.c (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2010r., II CSK 486/09, LEX nr 599534)

Przyjąć należy, że norma art. 24 § 1 k.c. częściowo przerzuca ciężar dowodu na pozwanego, który może wykazać, że jego działania „godzące w dobra osobiste innej osoby”, nie były bezprawne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007r. (sygn. akt V CSK 431/06, OSNC 2008 nr.1 poz. 13).

Sąd przyjął iż, zapewnienie przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymagań demokracji w państwie prawnym, wynikających z norm prawa międzynarodowego, takich jak Międzynarodowy Pakt Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966r. (Dz.U. z 1977r., Nr. 38, poz. 167 i 169) oraz art. 3 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950r. ratyfikowanej przez Polskę w 1993r. (Dz. U. z 1993r., Nr 61, poz. 284), jak i art. 2 i 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483).

Skoro przepis art. 144§ 1 kkw (w brzmieniu obowiązującym od dnia 1.07.2015r.) określał iż, kary dyscyplinarne opisane w art. 143§1 pkt 4, 5, 7, 8 kkw w tym w zakresie pobawienia możliwości otrzymywania pakietów żywnościowych oraz możliwości dokonywania zakupów artykułów żywnościowych – wymierza w łączności z tym i dyrektor zakładu karnego, a inne kary dyscyplinarne również osoba przez niego upoważniona, Sąd przyjął, iż powodowi rzeczona kara wymierzona została przez niego w imieniu i na jego funkcjonariusza służby więziennej.

Zarządzeniem Dyrektora Aresztu Śledczego w S. z dnia 12.12.2014r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego w Areszcie Śledczym w S. – obowiązującym od dnia 1.01.2015r., w §1 pkt 2 ustalono iż, w razie nieobecności dyrektora jego czynności i zadania przyjmuje kierownik działu ochrony, który jest uprawniony do podejmowania wszystkich decyzji niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania aresztu w tym dotyczących osadzonych (k. 80-87).

Podaną wyżej karę dyscyplinarną dla osadzonego R. P. wymierzył kierownik działu ochrony Aresztu Śledczego, z tej racji przyjąć należało, iż nie posiadał ów funkcjonariusz odpowiedniego prawno umocowania w powyższym przedmiocie (art. 144§ 1 kkw w związku z art. 143 §1 pkt 4, 5 kkw).

Wracając na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd przyznając powodowi zadośćuczynienie w kwocie 200 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18.08.2016r. do dnia zapłaty uwzględnił rodzaj uwłaszczonego dobra oraz stopień i intensywność dolegliwości dla powoda oraz zakres winy pozwanego.

Datę wymagalności zasądzzonego świadczenia, określa dzień doręczenia pozwanemu odpisu pozwu (k.45)

W pozostałym zakresie Sąd powództwo oddalił.

Nadto zgodnie z § 14 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielanej przez adwokata z urzędu (Dz. U poz. 1801), Sąd przyznał pełnomocnikowi powoda adwokatowi należne wynagrodzenie w łącznej kwocie 252 złote z uwzględnieniem podatku VAT.

ZARZĄDZENIE

- odpis wyroku z uzasadnieniem

doręczyć

- pełn. powoda – adw. A Ś.

KA S.

- pełn. pozwanego – radcy prawnemu

13.03.2017r.